

*Матеріали VIII-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка «Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування»
ТНТУ імені Івана Пулюя, (Тернопіль, 28 березня 2019 року)*

УДК 336.1:352

Статкевич В.А.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Statkevych V.A.

DECENTRALIZATION OF FINANCIAL RESOURCES IN LOCAL AUTHORITIES

У зв'язку з децентралізацією публічного управління роль органів місцевого самоврядування в Україні посилюється у всіх сферах діяльності. Для ефективної реалізації покладених функцій, необхідні фінансові ресурси, які б забезпечили фінансування структурних підрозділів територіальних громад.

Основним джерелом наповнення місцевих бюджетів є місцеві податки та збори, акцизний податок і податок на доходи фізичних осіб. Проте, теперішня система місцевих фінансів нездатна належним чином забезпечувати фінансову самостійність органів місцевого самоврядування. Дохідна частина, котра формується з місцевих податків та зборів, не може повністю профінансувати видаткову частину бюджету територіальних громад. Незацікавленість та корумпованість місцевих органів влади у контролі за добросовісним справлянням обов'язкових платежів до бюджету створює низький податковий потенціал. Це в свою чергу породжує проблеми із дохідною базою місцевих громад, з їх оподаткуванням та бюджетним регулюванням, і негативно впливає на соціально-економічну складову та добробут місцевих громад.

Для гарантування фінансової спроможності органів місцевого самоврядування у процесі децентралізації публічної влади, Верховною Радою України в 2014 році були прийняті зміни до Бюджетного кодексу України, що вплинули на перерозподіл коштів державного та місцевих бюджетів.

Зміни, зокрема, включають використання міжбюджетних трансфертів - коштів, які безоплатно та безповоротно передаються з одного бюджету іншому. Їх основним призначення є вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів. Міжбюджетні трансферти можуть здійснюватися у формах дотацій, субвенцій або додаткових дотацій. Дотації забезпечують місцеві бюджети коштами, необхідними для їх повноцінного функціонування. Субвенції - спрямовуються з державного бюджету на реалізацію певних цілей на місцях. Додаткові дотації - виділяються на покриття втрат місцевих бюджетів через надання пільг, що встановлені державою.

Зміцнення фінансової основи органу місцевого самоврядування можливе за рахунок ефективної бюджетної політики з метою збалансування державного та місцевого бюджетів. Дохідна база територіальної громади може зростати завдяки зміцненню місцевої економіки, або ж децентралізації фінансових ресурсів та використання альтернативних джерел доходів.

Співпраця з приватним сектором щодо питань ресурсного та людського капіталу позитивно впливатиме на динаміку зростання податкових надходжень. Диверсифікація фінансових надходжень, а також чіткий розподіл фінансових ресурсів за допомогою системи планування доходів та видатків знизить ризик недоотримання коштів із зовнішніх джерел фінансування. Раціональне використання ресурсів потребує компетентних посадових осіб, добросовісного виконання ними обов'язків, а також грамотного фінансового контролю. Ще один чинник фінансового розвитку – взаємне інформування та співучасть громади у вирішенні фінансових питань органом місцевого самоврядування.